

üzemeltetett reklámtáblák eltávolítására. Ezzel Ügyfelem tekintetében teljesülnek az Abtv. 26. § (2) a)-b) pontjaiban foglalt feltételek. (Ennek bővebb kifejtése mellékletben.)

Az indítványt annak ellenére is fenntartom, hogy a jogalkotó a 2011. évi CLXVI. törvény 1. § (1)-(2) bekezdésével módosította a Kktv. 12. § (4) és (5) bekezdését, illetve beiktatta a (4a) bekezdést. A változott rendelkezések 2012. január 1-jétől hatályosak, ám tartalmuknál, jellegükénél és időbeni problémáiknál fogva sajnálatosan osztoznak az alap-rendelkezések közjogilag kritikus sorsában. Mindezekre tekintettel az indítványt a Kktv. 12. § (4a) bekezdésére - a szoros tartalmi és logikai összefüggés miatt - is értelemszerűen kiterjesztem.

A következőkben bemutatom, hogy a korábbi beadványban állított alkotmányellenesség egyszersemind a Megbízómat személyesen, súlyosan és negatíve érintő alaptörvényellenességet is okoz. Erre is tekintettel elhagyom a korábbi indítványnak azon érv-rendszerét, amely az alkotmányos tulajdon-védelem sérelmét, mint más, a Megbízómtól eltérő külső aktor szóba jöhető jog- és érdeksérelmét igazolná.

1. A Kktv. 12. § (3) 2. és 3. mondata¹, (4)²-(4a)³-(5)⁴ bekezdésének alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésére tekintettel

Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint:

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

A reklám alkotmányjogi összefüggései elsősorban az Alaptörvény idézett rendelkezése által védelt véleménynyilvánítási szabadság keretében vizsgálhatók.

Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB határozatában megfogalmazott garanciális elvek szerint az "Alkotmány a szabad kommunikációt - az egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot - biztosítja, s nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga." A szabad véleménynyilvánításhoz való jog ugyanis "a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi." (ABH 1992, 167, 179.)

Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben is kimondta az alapjogokra általában irányadó követelményt, amely szerint „az állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközehez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az

¹ Tilos továbbá elhelyezni – a közút úttesten kívüli burkolatlan területe, a járda, a gyalogút és a kerékpárút kivételével – a közút területén, a közút felett, az út műtárgyán, az út tartozékán, közvilágítási-, villany-, telefonoszlopon – függetlenül attól, hogy a közvilágítási-, villany-, és telefonoszlop a közút úttesten kívüli burkolatlan területén, járdán, gyalogúton vagy kerékpárúton helyezkedik el –, valamint a közút lakott területen kívüli szakasza mellett reklámtáblát, reklámhordozót és egyéb reklámcélú berendezést. Ez utóbbi tilalom nem vonatkozik a 42/A. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott távolságon kívül elhelyezett, 4 m² felületet meg nem haladó reklámtáblára, reklámhordozóra és egyéb reklámcélú berendezésre, valamint az üzemanyagöltő állomások területén elhelyezett cégjelzést, és üzemanyag árat tartalmazó táblákra, továbbá azokra a – közvetlenül a közút mellett elhelyezett – berendezésekre, amelyek kizárólag a közlekedés biztonságát elősegítő közérdekű tájékoztatást tartalmaznak.

² A közlekedési hatóság annak az ingatlanok – az ingatlan-nyilvántartás szerinti – tulajdonosát, amelynek területén a (3) bekezdésben megállapított tilalmat megszegik, a jel, jelzés, reklámtábla, reklámhordozó, reklámcélú berendezés vagy egyéb tárgy eltávolítására és 100 000 forinttól 500 000 forintig terjedő bírság fizetésére kötelezi. A bírság ismételt is kiszabható.

³ A közlekedési hatóság a (4) bekezdés szerinti bírság összegének meghatározása során a következőket mérlegeli:

- a) a közvetlen balesetveszély lehetősége,
- b) a tilalom megszegésének ismétlődése,
- c) a tájra gyakorolt romboló hatás mértéke,
- d) a termőföld engedély nélküli foglalásának súlya.

⁴ A közút kezelője a hozzájárulása nélkül vagy attól eltérő módon az út területén elhelyezett reklámcélú tárgyat vagy berendezést a reklám célú tárgy tulajdonosának költségére eltávolíthatja.

kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan." [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171. Előzménye: 20/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 67, 71-72.]

Az Alkotmánybíróság az 1270/B/1997. AB határozatában a gazdasági reklámtevékenység alapjogi védelmének sajátosságait a következők szerint határozta meg:

- A gazdasági reklám tehát, amely a Grtv. 2. § g) pontja szerint olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség (a továbbiakban: áru) értékesítését vagy más módon történő igénybevételét és a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árujelző megismertetését mozdítja elő, olyan információ, amelynek közzététele élvezi az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének védelmét. Az alaptörvény ezen szakasza ugyanis nem bizonyos eszmék, tények és vélemények tekintetében biztosítja csupán a szabad véleménynyilvánítást, hanem magát a véleménynyilvánítás lehetőségét részesíti védelemben.
- Bár a gazdasági reklámtevékenység a fentiekben kifejtetteknek megfelelően az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánítás védelmét élvezi, a kereskedelmi jellegű információk közzététele esetében szélesebb körű állami beavatkozás lehet alkotmányosan indokolt, mint a véleményközlés egyéb eseteiben. A kifejezés szabadságát az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban, elsősorban pedig a 30/1992. (V. 26.) AB és a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatokban (ABH 1992, 167. és ABH 1994, 219.) mint az egyén önkifejezésének, személyisége szabad kibontakoztatásának elengedhetetlen eszközét és az egyén demokratikus társadalomban való részvételét elősegítő részesítette többlétevélemben. Minthogy azonban a gazdasági reklámok nem állnak közvetlen kapcsolatban a véleményszabadság ezen alapértékeivel, hiszen azok célja sokkal inkább az áru értékesítésének, megismertetésének, igénybevételének előmozdítása (Grtv. 2. § g) pont) és nem az egyén önkifejezésének, a demokratikus párbeszédben való részvételének lehetővé tétele, az ilyen, kereskedelmi célú információk esetében a korlátozás lehetősége szélesebb körben minősülhet alkotmányosnak.
- A gazdasági reklámtevékenység és egyéb kereskedelmi információközlés ugyanis, bár lehetőséget biztosít a polgárok számára a nekik kínált áruk, szolgáltatások megismerésére, mások személyhez fűződő jogai, a fogyasztói jogok vagy akár a tisztességes verseny érdekében, az elérni kívánt céllal arányos módon alkotmányosan korlátozható. Az Alkotmánybíróság feladata annak eldöntése, hogy a kifejezés szabadsága és a vele szemben álló alkotmányos jogok, érdekek összeütközésekor a véleményszabadság korlátozása az alkalmazott alapjogi teszt alapján elkerülhetetlenül szükségesnek és arányosnak tekinthető-e.

Indokolt a közelmúltban meghozott, a reklámszabadság és annak alkotmányos korlátai tekintetében összefoglaló jellegű 23/2010. (III. 4.) AB határozat megállapításainak részletesebb áttekintése:

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt hangsúlyozza, hogy a gyengébb alkotmányos védelemben részesülő kereskedelmi szólást a kizárólagos, illetve meghatározó gazdasági érdek különbözteti meg más közlésektől. Az Emberi Jogok Európai Bírósága irányadó döntése szerint a szólás nem minősíthető csupán kereskedelminek, ha számottevő közérdek mutatható ki a közléssel összefüggésben. (Barthold kontra Németország, 1985. március 25-i ítélet.) A Német Szövetségi Alkotmánybíróság határozata szerint a kereskedelmi jogalany (a konkrét ügyben a Benetton cég) közlése a szólásszabadság körébe tartozik, amennyiben közérdekű tárgykörre vonatkozik, illetve hozzájárul a közvélemény formálásához. (BVerfGE, 102, 347, 359.) Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága gyakorlatában az úgynevezett Central Hudson meghatározás szerint az a kereskedelmi szólás, amely kizárólag a közlő és a közlés címzettjeinek gazdasági érdekeivel áll összefüggésben. [Central Hudson Gas and Electricity Corporation versus Public Service Commission, 447 US 557, 562 (1980).] Amennyiben egy gazdasági hirdetés jelentős közérdekű kérdéshez kapcsolódik, akkor vonatkozik rá a szólásszabadság védelme. [Bigelow versus Virginia, 421 US 809 (1975).]

A közléshez fűződő gazdasági érdekek kizárólagosságát, illetve meghatározó voltát és súlyát részben a közlés tárgya, tartalma mutatja meg. Kizárólag gazdasági érdek miatt megjelenő közlésnek minősül például egy adott termék meghatározott eladási áráról vagy jellemzőiről szóló nyilvános információ vagy más hasonló kereskedelmi tevékenység. Mivel az Alkotmány 61. §-a a nyilvános kommunikációt védi, szintén kívül esnek a véleményszabadság alkotmányos védelmén azok az üzleti, kereskedelmi kommunikációk, amelyeket a gazdasági élet szereplői egymás között folytatnak a szerződéses és egyéb gazdasági viszonyaikban. Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában ezt így közelítette meg: Nem vagy alig jelenik meg (...) a véleménynyilvánításnak és a sajtónak a demokrácia védelmében játszott szerepe azokban az esetekben, amelyekben a közleményt gazdasági érdekből a gazdasági élet egyik résztvevője teszi gazdasági verseny keretei között a gazdasági élet másik résztvevőjéről; ilyenkor e szabadságjogok korlátozása tágabb körben lehetséges. [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494.]

Természetesen adódhatnak nehézségek a kereskedelmi környezetben megjelenő közlésekhez kötődő gazdasági érdekek meghatározó voltának vagy kizárólagosságának megítélésében. A kereskedelmi kommunikáció összefonódhat a közügyek megvitatásával vagy a művészi önkifejezéssel, és a gazdasági jogalanyok megnyilvánulásai tükrözhetnek társadalmi kérdésekben való felelős állásfoglalást, értékítéletet. A kulturális, művészeti javak megjelennek reklámozott áruként, szolgáltatásként, valamint figyelemfelkeltő eszközként is kötődhetnek a gazdasági reklámtevékenységhez. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint *az óhatatlanul előforduló határesetekben a vélelem az, hogy az Alkotmány 61. §-a által védett szólásszabadságról van szó, és az szorú igazolásra, hogy a konkrét esetben nincs védendő érték a gazdasági érdekeken túl.*

A közlés tárgyával és tartalmával összefüggő további szempont, hogy *a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga indokolhatja a kereskedelmi szólás védelmét és korlátozását is. A fogyasztók jogai alapján részesülhet alkotmányos védelemben a termékek különféle jellemzőiről szóló objektív, nem megtévesztő tájékoztatás.* [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 723. Ehhez hasonlóan: Irwin Toy versus A-G of Quebec (1989) I SCR 927.] Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a kereskedelmi információkhoz való hozzáférés biztosítása a fogyasztók informált gazdasági döntéseit segíti elő (Casado Coca kontra Spanyolország, 1994. február 24-i ítélet.), ezért az Alkotmány 61. §-a nem biztosít jogot a fogyasztók számára az ilyen információk megismeréséhez. Másfelől a fogyasztók jogai miatt nem érvényesül maradéktalanul a tartalmi semlegesség elve a kereskedelmi közlések esetében. A fogyasztókat megtévesztő reklám tilalma nem sérti az Alkotmány 61. §-át. [37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 295.]

A közléshez fűződő gazdasági érdekek jelentősége összefüggésben áll a közlés alanyaival is. A kereskedelmi közlések gyengébb alkotmányos védelme azon alapul, hogy a gazdasági hirdetések és más kereskedelmi jogalanyok számára nem az egyéni önkifejezést és önmegvalósítást vagy a demokratikus párbeszédben való részvételt valósítják meg a közlések, hanem gazdasági érdekeket szolgálnak. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy a - a hatályos jogszabályok által kínált jogalanyi formákat tekintve - gazdasági jogalanyok nem minden megszólalása irányul áru értékesítésére, és a megszólalást motiváló üzleti érdekek összekapcsolódhatnak a közügyek megvitatásával. Az üzleti élet számos aktora is a közélet résztvevője, azok is kifejezhetik álláspontjukat, például a gazdaságpolitikai ügyekben, a termékeiket, szolgáltatásaikat érintő jogszabályi változtatásokkal kapcsolatban stb. A gazdasági jogalanyok is hozzájárulhatnak a tudományos ismeretek megvitatásához és terjesztéséhez. Ezért a gazdasági jogalanyok nyilvános kommunikációjának megítélése a közlés kommunikációs céljától és a védendő értékekhez (egyéni önkifejezés, közéleti diskurzus fenntartása) való viszonyától függ. Mindazonáltal a gazdasági érdekek által motivált kereskedelmi kommunikációra nem terjed ki a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme.

További megfontolásokra ad okot, hogy léteznek olyan indokok is, amelyek speciális területeken szükségessé teszik a gazdasági jogalanyok közéleti ügyekben történő megszólalásának korlátozását. Az Alkotmánybíróság először a 37/1992. (VI. 10.) AB határozatban utalt arra, hogy az Alkotmány 61. § (4) bekezdése kifejezetten kötelezi az Országgyűlést arra, hogy a tájékoztatási monopóliumokat törvénnyel akadályozza meg. (ABH 1992, 227, 231.) A későbbi gyakorlat következetes a tekintetben, hogy a tájékoztatási monopóliumok létrejöttének megakadályozása és a véleménypluralizmus fenntartása alkotmányos cél. Az Alkotmánybíróság az elektronikus médiával összefüggésben fogalmazta meg, hogy indokolt speciális, a sokoldalú tájékoztatásra vonatkozó előírások meghozatala, amelynek célja az, hogy a politikai közösség tagjai közérdekű kérdésekben a releváns vélemények ismeretében alakíthassák ki álláspontjukat. [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 50-51.] A kereskedelmi szólások körében ilyen veszély lehet például, ha a tőkeerős vállalkozások szponzorként vagy hirdetőként (akár politikai vélemények támogatóiként) korlátlanul megjelenhetnek a televíziós műsorokban, mert kiszoríthatják a gyengébb anyagi háttérrel támogatott álláspontokat a vélemények piacáról. Ezáltal olyan véleménymonopólium alakulhat ki, amely ellentétes a plurális tájékoztatásra vonatkozó alkotmányossági elvárásokkal. Az ilyen egyoldalú kommunikáció torzítja a politikai döntéshozatalt. Tehát az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közlés alkotmányos védelmének megítéléséhez minden esetben egyaránt figyelembe kell venni egyfelől a közlő személyét, a közlés célját és tárgyát, másfelől a jogszabályi korlátozás indokát és mértékét. A kereskedelmi szólás alkotmányos védelmének terjedelmét meghatározza, hogy milyen erősségű alkotmányos indok hozható fel a korlátozás mellett. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a szükségességi-arányossági teszt szerint mások (köztük a fogyasztók) jogai, az állam intézményes alapjogvédelmi kötelezettsége (például az elektronikus médiában a véleménymonopóliumok megakadályozása), valamint közérdekű célok (például kiskorúak, közegészség, közbiztonság védelme) jelenthetik az alkotmányosan védett kereskedelmi szólás indokolt, szükséges korlátait. Ezeket a célokat az arányosság elveinek megfelelően lehet érvényre jutatni a szólásszabadsággal szemben.

Az egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXXII. törvényhez (a továbbiakban: Mód. tv.) fűzött indokolás szerint „a közutak **mentén elhelyezett**, a közlekedés **biztonságát veszélyeztető** táblák, **jelzések hatékonyabb visszaszorítása érdekében**

szabályozni szükséges az 50 és 100 méterre elhelyezhető táblák méretét, továbbá a **szankcionálás lehetőségét.**"

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint "(a)z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan." 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.

Esetünkben a véleménynyilvánítás szabadságával és a reklámozás jogával szemben álló (ütköző) közérdek a jogalkotó meghatározásában a közlekedés biztonsága. Álláspontunk szerint azonban a törvényi indokolás információtartalma nem elegendő annak bizonyítására, hogy a jogalkotó szükségesen és arányosan korlátozta a reklámszabadságot. Tekintve, hogy a jogalkotó statisztikailag sem képes igazolni, hogy az új szabályozás szerint jogellenesnek/balesetveszélyesnek(?) minősülő reklámok közrehatottak volna a közlekedési balesetek számának növekedésében, véleményünk szerint egyértelmű, hogy a Kktv. 12. § (3) bekezdés 2. és 3. mondata, (4)-(4a)-(5) bekezdései alkotmányellenesen korlátozzák a véleménynyilvánítás és ezen keresztül a gazdasági reklámok közzétételének szabadságát.

2. A Kktv. 12. § (3) bekezdése 2. és 3. mondatának, és a Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésének⁵ alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére tekintettel

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint:

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A 9/1990. (IV. 25.) AB határozat szerint a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. „Az Alkotmányban meghatározott alapkategóriák [mint pl. az 57. § (5) bekezdésében írt jogorvoslathoz való jog, a 13. § (2) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog, a 70/A. §-ában írt diszkrimináció tilalma stb.] - annak ellenére, hogy az Alkotmány azokat állampolgári aspektusból fogalmazza meg - **a személyekre általában, így jogi személyekre is vonatkoznak** [21/1990. (X. 4.) AB határozat, 7/1991. (II. 28.) AB határozat]. **A jogi személy számára is biztosított tehát, hogy alkotmányos jogait bármely megkülönböztetés nélkül érvényesíthesse.** A diszkriminációnak az Alkotmány 70/A. § (1)

⁵ Jogellenes azon reklám célú berendezés a kihelyezés időpontjától függetlenül,

a) amely közvilágítási-, villany- és telefonoszlopon került elhelyezésre, tekintet nélkül azok közúthoz viszonyított helyzetére,

b) amely a közút területén, a közút felett, az út műtárgyán, az út tartozékán került elhelyezésre, a közút úttesten kívüli burkolatlan területe, a járda, a gyalogút és a kerékpárút kivételével,

c) amely a közút lakott területen kívüli szakasza mellett a közút tengelyétől számított ötven méteren, autópálya, autópálya és főútvonal esetében száz méteren belül került elhelyezésre, illetve, ha ezen távolságon kívül elhelyezett reklám célú berendezés 4 m²-nél nagyobb.

bekezdésében írt tilalma azonban nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát.” [1441/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 590-591.]

„Bár az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szövegszerűen az emberi, állampolgári jogok tekintetében tiltja a hátrányos megkülönböztetést, a tilalom, ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot, kiterjed az egész jogrendszerre [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280.]. Az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége **akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes** [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197., 200.]. Az állam joga - s egyben bizonyos körben kötelezettsége is -, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280., 282.]. A diszkrimináció vizsgálatának *előkérdése tehát, hogy a megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre vonatkozik-e.*

Ezt a jogi álláspontot már az e tárgyban benyújtott korábbi indítványban is szemléltetőkkell láttuk. Ennek, azaz a valóságos bíraskodás felé elmozduló alkotmányjogi felülvizsgálatnak a tere kiszélesült: eljutva akár a felek személyes meghallgatásáig is. Így a képtelen helyzet különösen szemléletes és nyilvánvaló: mintha a jog itt a józanész szerepét, s az átlagember számára is evidens összefüggést negligálná, egyirányúsítaná, mert az egyik lehetőséget a másikhoz képest diszkriminálja. A fizikailag ugyanazon helyen lévő reklámeszközök Kktv.-beli és Korm. rendeletbeli megkülönböztetése annak alapján, hogy villanyoszlophoz, vagy földhöz (járdához, stb.) kapcsolódnak, közjogilag is elfogadhatatlan, védhetetlen megkülönböztetést eredményez a homogén csoporton belül összemérendők között - melyek közül az egyik kívül esik a jogszerű zónán, a másik belül van -, annak ellenére, hogy a forgalomra gyakorolt hatás ugyanaz! Utalok arra is, hogy a jármű felsővezeték tartó oszlopok (amelyek az úthoz képest ugyanazon sávban helyezkednek el, általában ugyanolyan vastagok, anyagúak, stb.) nem esnek tilalom alá, annak ellenére, hogy sokszor nem is lehet a villanyoszloptól megkülönböztetni őket. /Mellőzni érdemes ugyanakkor az ilyenfajta különbségtétel igazi okának, háttérének taglalását, kerülve a jogon kívüli argumentációt, ill. állásfoglalást./

A Kktv. és a Korm. rendelet szerinti megkülönböztetésnek ésszerű indoka nincsen, tehát önkényes. Megítélésem szerint evidencia, hogy az ugyanazon fizikai paraméterekkel rendelkező (hely, magasság, méretek, forma, szín, stb.) eszközök, módok esetén az alaptörvény-ellenes hátrányos megkülönböztetés fennáll. (Mellékletként, ismét csatolt dokumentumok: **ábra+szöveges magyarázat.**) Tehát, a **jogalkotó a Kktv. és a Korm. rendelet kifogásolt szabályainak megalkotásával alaptörvény-ellenesen diszkriminatív helyzetet teremtett és tart fenn, amely élő gyakorlatában folyamatosan sérti az Alaptörvény idézett rendelkezését.**

3. A Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésének és 5. §-ának⁶ alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére tekintettel

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint:

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Kiindulópont: a Kktv. a már kihelyezett reklámok/reklám célú berendezések jogi sorsát nem rendezte kellően. A Mód. tv. 101. § (1)-(2) bek. szerint a törvény 4. § (1)⁷ és (3)⁸ bekezdése,

⁶ Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépése napján folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.

⁷ (1) A Kkt. 12. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

2011. január 1. napján lépett hatályba; a (3) bek. szerint a 4. § (2) bekezdése⁹ 2011. július 1-jén lépett hatályba. **A Korm. rendelet hatályba lépése: 2011. október 24.**

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. (a továbbiakban: Jat.) 2. § (1)-(2) bek. szerint a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie. Jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. A 15. § (1) bek. pedig megállapítja, hogy a jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a *hatálybalépését* követően

- a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint
 - b) megkezdett eljárási cselekményekre
- kell alkalmazni.

Sajnálatos, hogy a Mód. tv. – önmagában! - a hatályba lépése előtt kihelyezett reklámtáblák jogi sorsát nem rendezte egyértelműen. Ez a jogbiztonság sérelmét okozta, mivel a rendelkezés címzettjei az egyértelmű jogi előírás hiányában nem tudták bizonyossággal eldönteni, hogy meg kell-e szüntetniük a meglévő szerződéseiket.

A Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése szerint jogellenes azon reklám célú berendezés a kihelyezés időpontjától függetlenül,

- a) amely közvilágítási-, villany- és telefonoszlopon került elhelyezésre, tekintet nélkül azok közúthoz viszonyított helyzetére,
- b) amely a közút területén, a közút felett, az út műtárgyán, az út tartozékán került elhelyezésre, a közút úttesten kívüli burkolatlan területe, a járda, a gyalogút és a kerékpárút kivételével,
- c) amely a közút lakott területen kívüli szakasza mellett a közút tengelyétől számított ötven méteren, autópálya, autóút és főútvonal esetében száz méteren belül került elhelyezésre, illetve, ha ezen távolságon kívül elhelyezett reklám célú berendezés 4 m² –nél nagyobb.

Az a) pontban foglalt szabály egyértelműsíti, konkretizálja a Kktv. tiltó szabályát, ráadásul azonnali (kvázi visszamenőleges) hatállyal, tekintve, hogy a már folyamatban lévő (nem lezárt) jogviszonyokra is alkalmazandó. **Ehhez szorosan kapcsolódik a Korm. rendelet hatályba léptető rendelkezése, amely szerint a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.** A Korm. rendelet 4. §-a a szabályok megsértőit közigazgatási jogi szankcióként hatósági eljárással és bírság kiszabásának lehetőségével fenyegeti.

„(3) A közút területén, a közút felett és mellett - a közúti jelzőtáblák megtervezésének, alkalmazásának és elhelyezésének körülményeiről szóló miniszteri rendeletben meghatározott területen belül - tilos elhelyezni olyan jelet, jelzést, egyéb tárgyat és berendezést, amely a közúti jelzésekkel - azok alakjával, színével összetéveszthető, a láthatóságot akadályozza, alkalmas arra, hogy a közlekedők figyelmét elterelje, vagy a közlekedés biztonságát egyéb módon veszélyezteti. Tilos továbbá elhelyezni - a közút úttesten kívüli burkolatlan területe, a járda, a gyalogút és a kerékpárút kivételével - a közút területén, a közút felett, az út műtárgyán, az út tartozékán, közvilágítási-, villany-, telefonoszlopon - függetlenül attól, hogy a közvilágítási-, villany-, és telefonoszlop a közút úttesten kívüli burkolatlan területén, járdán, gyalogúton vagy kerékpárúton helyezkedik el -, valamint a közút lakott területen kívüli szakasza mellett reklámtáblát, reklámhordozót és egyéb reklámcélú berendezést. Ez utóbbi tilalom nem vonatkozik a 42/A. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott távolságon kívül elhelyezett, 4 m² felületet meg nem haladó reklámtáblára, reklámhordozóra és egyéb reklámcélú berendezésre, valamint az üzemanyag-töltő állomások területén elhelyezett cégjelzést, és üzemanyag árakat tartalmazó táblákra, továbbá azokra a - közvetlenül a közút mellett elhelyezett - berendezésekre, amelyek kizárólag a közlekedés biztonságát elősegítő közérdekű tájékoztatást tartalmaznak.”

⁸ (3) A Kkt. 12. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A közút kezelője a hozzájárulása nélkül vagy attól eltérő módon az út területén elhelyezett reklámcélú tárgyat vagy berendezést a reklám célú tárgy tulajdonosának költségére eltávolíthatja.”

⁹ (2) A Kkt. 12. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A közlekedési hatóság annak az ingatlan - az ingatlan-nyilvántartás szerinti - tulajdonosát, amelynek területén a (3) bekezdésben megállapított tilalmat megszegik, a jel, jelzés, reklámtábla, reklámhordozó, reklámcélú berendezés vagy egyéb tárgy eltávolítására és 500 000 forint összegű bírság fizetésére kötelezi. A bírság ismételt is kiszabható. A beszedett bírság összege a Magyar Köztársaság központi költségvetésének bevétele. Beszedéséről a kirovó hatóság gondoskodik.”

Az Alkotmánybíróság jogértelmezése szerint mind a viSSzaható hatályú (és negatív hatású) jogalkotás tilalma, mind az azonnali hatály kérdése az Alkotmány 2.§ (1) bekezdésben megfogalmazott jogállamiságnak az egyik kritériuma, s mint ilyen alkotmányos jellegű szabályozásnak tekintendő. (32/1991. (VI.6.) ABH; 34/1991. (VI.15.) ABH) A visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát az Alaptörvény szövegszerűen csak a büntető jogalkotás tekintetében fogalmazza meg, amikor kimondja, hogy senkit sem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény [XXVIII. cikk (4) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a büntetőjog körén kívül – a jogállamiság alapján érvényesíti a visszamenőleges hatály tilalmát a Jat. korábban idézett rendelkezésén keresztül.

A jogbiztonság sérelme - a bizalomvédelem kérdése és a kellő felkészülési idő hiánya

Az alábbiakban - a Korm. rendelet alkotmányosértő voltát alátámasztandó - az Alkotmánybíróságnak és az Európai Bíróságnak az alcímben megjelölt kérdéseket elemző joggyakorlatát tekintjük át.

A bizalomvédelem kérdése

- 32/1991. (VI. 6.) AB határozat

„A szerződésekbe történő beavatkozás lehetősége és a szerződési szabadságnak a nemzetközi jogösszehasonlításban is felismerhető korlátozása összefügg azzal, hogy az állami szerveknek a szerződésekkel kapcsolatos magatartása a gazdasági élet változásai folytán korunkban világviszonylatban lényegesen megváltozott. Az állam a polgári jogi szerződések fontos tényezőjévé vált. Az állam ma már sok esetben nem ad teljesen szabad teret a felek megállapodásának, hanem törvényekben, rendeletekben meghatározott szabályok útján különféle korlátokat szab a megállapodásoknak és meghatározza a szerződések tartalmát, amelytől a felek nem térhetnek el. A szerződések területén tehát nagy átalakulás megy végbe, a szerződések „közjogiasodnak”.

Nemzetközi tapasztalatok egyértelműen mutatják, hogy összgazdasági, továbbá nemzetgazdasági szempontok a szerződési szabadság közérdekű korlátozását esetenként szükségessé teszik. A fejlett kortársi jogrendszerekben ilyen korlátozási területek különösen a versenykorlátozások joga, a kartelljog, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, a szervezeti egyesülések ellenőrzése, az árszabályozás, a szabványszerződések, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem stb. területei. E szabályozási körökben gyakran kétségessé válik a felek szerződéskötési szabadsága, a szerződések tartalmának a felek részéről történő meghatározása, sőt a szerződések tartalmának változatlanul maradása is.

A Ptk. 241. §-ához hasonló - általánosabb megfogalmazású - generálklauzula a Ptk. 226. § (2) bekezdésének „kivételességi” formulája, amelynek alapján jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát kivételesen megváltoztathatja. Mind az egyedi jogviszonyok, tehát egy-egy konkrét szerződés tartalmának megváltoztatása, mind pedig a jogviszonyok társadalmi méretű, tehát jogszabály útján történő megváltoztatása csak alkotmányos keretek között történhet meg. A változtatás alkotmányos garanciája pedig az egyedi jogviszonyok tekintetében a bírói, a jogviszonyok társadalmi méretű megváltoztatása körében pedig az alkotmánybírósági kontroll.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát a kivételességet - amelynek fennállása esetén a meglevő jogviszonyok tartalma jogszabály útján módosítható - éppúgy esetenként, jogszabályonként kell vizsgálni, mint a bírósági szerződésmódosítás alkalmazhatóságát az egyedi jogviszonyokban. Jogszabályonként külön-külön eldöntendő kérdés tehát az, hogy mikor felel meg a fennálló szerződési kapcsolatokba való állami beavatkozás az Alkotmánynak, illetőleg az előbbi szempontoknak. Ennek eldöntése elsősorban a törvényhozó felelőssége, de a beavatkozás alkotmányosságát az Alkotmánybíróság dönti el.

Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a

bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli. Erre pedig a *clausula rebus sic stantibus* tételét alkalmazva kerülhet sor.

A már fennálló szerződések tartalmának jogszabály útján való megváltoztatása tehát általában csak akkor kivételes, ha a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előrelátható, ugyanakkor túlmegy a normális változás kockázatán és a beavatkozás társadalmi méretű igényt elégít ki. Azt, hogy a Ptk. 226. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján a beavatkozás feltételei alkotmányosan fennállnak-e, az Alkotmánybíróság jogosult eldönteni, ugyanúgy, ahogy a konkrét szerződésekben a Ptk. 241. §-a alapján esetenként azt a bíróság is teszi.”

- 28/1994. (V. 20.) AB határozat

„Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az adott jogvédelmi szint garantálásának az alanyi jogok vonatkozásában többféle módja ismeretes, például a szerzett jogok védelme vagy a bizalomvédelem. Ezeknek az Alkotmánybíróság gyakorlatában is számos példája van. Így a társadalmi szervek kezelői jogának - alkotmányos - megszüntetése nem hagyhatja védtelenül a korábbi jogosultakat (ABH 1992, 108.); csak a *clausula rebus sic stantibus* olyan feltételével lehet korábbi szerződéseket jogszabállyal megváltoztatni, amelyeket a polgári bíróság is elismerne (ABH 1991, 153, 157.). Előzetes alanyi jogosultság, illetve bárminemű előzetes állami kötelezettség nélkül, csupán gazdaságpolitikai célból adott kedvezményeket is csak akkor lehet rövid határidővel szűkíteni vagy visszavonni, ha erre a jogszabály kibocsátása óta eltelt hosszabb idő alatt bekövetkezett jelentős változások kényszerítették az államot. Ilyen kényszer nélkül az érintetteknek hosszabb alkalmazkodási időt kell biztosítani. (ABK 1994. február, 63, 65.) Még inkább áll a védelmi szint garantálása a környezethez való jogra, ahol nem bizalomvédelemről, hanem egy sajátos alapjogból folyó, különleges állami kötelezettség teljesítéséről van szó, olyan kötelezettségről, amely az „általános alanyú” alapjog garanciáit azáltal öleli fel, hogy kötelezettségként teszi működőképessé őket.”

- Elvi jelentősége miatt utalunk Dr. Sólyom László alkotmánybírónak a 16/1996. (V. 3.) AB határozathoz fűzött különvéleményére:

„1. A jogbiztonság alkotmányos követelménye valóban magában foglalja a bizalomvédelem elvét is, s ezáltal korlátot szab a jogalkotó alakító beavatkozásának a fennálló, tartós jogviszonyokba. Az Alkotmánybíróság mindegyik, erre vonatkozó döntésében hangsúlyozta, hogy az alkotmányos határvonal egyrészt a jogalkotó cselekvési szabadsága, másrészt a címzeteknek a szabályozás állandóságához, vagy kiszámítható, a felkészülésre kellő időt hagyó megváltoztatásához fűződő, védendő érdeke között csak esetről esetre, a mindenkori ügy körülményeit mérlegelve húzható meg. Ezzel az Alkotmánybíróság is számot vetett azzal az ellentmondással, hogy ebben a kérdésben éppen a jogbiztonság nem szolgálható másként, mint eseti mérlegeléssel. A bizalomvédelem határai eszerint az eseti döntések hosszú sorából rajzolódni ki, illetve azokból a módszertani szempontokból, amelyeket az Alkotmánybíróság mérlegelése során rendszeresen alkalmaz. Ilyen - immár állandósult - módszere az Alkotmánybíróságnak, hogy különbséget tesz a hosszú, illetve a rövid távra szóló kedvezmények között, s a rövid, belátható bizalmi idő alapján fokozott védelmet nyújt. Ugyancsak állandó gyakorlata az Alkotmánybíróságnak, hogy a folyamatban lévő jogviszonyokra vonatkozó szabályozásnál a bizalomvédelem megkövetelheti az átmeneti szabályok (időszak) beiktatását.”

Fenti AB határozatok tükrében megállapítható, hogy **a Korm. rendelet általánosan tiltó szabálya nem felel meg a bizalomvédelem elvének. Tekintve, hogy a hosszú időn keresztül engedélyezett magatartás (a hirdetések korábban jogszerű elhelyezése) hirtelen jogellenessé válik a *clausula rebus sic stantibus* elvének áttörésével, a kifogásolt szabályozás – figyelemmel a következő alpontban kifejtettekre is – sérti az Alaptörvény jogállamisági klauzuláját.**

A kellő felkészülési idő hiánya: A 28/1992. (IV. 30.) AB határozat szerint a hatálybaléptetésnek a keletkezéshez képest későbbi (in futuro) időpontját általában a jogszabályra való kellő felkészülési idő biztosítja. „Ezt a Jat. (megj.: itt az AB még a régi Jat.-ot hivatkozza meg, ami az elvi azonosság miatt továbbra sem lehet kétséges!) 12. § (3)

bekezdése kifejezetten is tartalmazza, de a jogbiztonság elvéből e törvényi rendelkezéstől függetlenül is következne.” [...] „Azt törvényben - még kevésbé alkotmánybíróági határozatban - nem lehet általános érvennyel meghatározni, hogy mennyi a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő”, amit a jogszabály kihirdetése és hatálybaléptetése között feltétlenül biztosítani kell. Ezt minden egyes jogszabály megalkotásánál, a jogszabályba foglalt rendelkezések jellegének, mennyiségének, valamint a jogszabály végrehajtására (vagy az önkéntes jogkövetésre) való felkészülést befolyásoló egyéb tényezők alapulvételével, esetileg kell vizsgálni. E kötelezettség a jogszabály tervezetének kidolgozásában közreműködő, illetőleg a jogalkotó szerveket terheli. Adott esetben ugyanis nem csupán a kihirdetés napján történő, de a visszamenőleges érvényű hatálybaléptetés sem alkotmányellenes. Ez a helyzet a kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi jogi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok esetében. Ettől eltérő elbírálás alá esnek a vegyes jellegű részben a korábbi szabályozásnál az érintetteknek nézve előnyösebb, részben hátrányosabb - rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok, a társadalmi viszonyok meghatározott körét első ízben rendező jogszabályok, illetőleg azok a jogszabályok, amelyek új kötelezettséget állapítanak meg, meglévő kötelezettség mértékét növelik, jogot vonnak meg vagy korlátoznak, illetőleg egyéb okból az érintettek számára hátrányosak. A most említett jogszabályok esetében általában nem tekinthető az Alkotmánnyal összhangban állónak a kihirdetés napján történő hatálybaléptetés. Annak elbírálása, hogy valamely konkrét jogszabály esetében mennyi idő szükséges a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, gazdaságpolitikai, szervezési, műszaki stb. szempontok figyelembevételét szükségessé tevő mérlegelési kérdés, vagyis nem alkotmányjogi probléma.

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság általában nem bocsátkozik annak a vizsgálatába, hogy valamely jogszabály esetén elegendő volt-e a felkészülésre a jogalkotó által biztosított 30 napos idő, avagy indokoltabb lett volna hathónapos időtartamot szabni. (A több évtizedes gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező parlamenti demokráciák jogalkotása arra utal: esetenként - főként akkor, ha az állam a jogi szabályozás eszközeivel számottevő mértékben beavatkozik a gazdasági szféra tevékenységébe a több éves fölkészülési idő is indokolt lehet annak érdekében, hogy az állam magatartása hosszú távra kiszámítható legyen a gazdasági élet résztvevői számára, s az állam ekként is szilárdítsa nem csupán a jogbiztonságot, hanem saját külső és belső tekintélyét.) Az Alkotmánybíróság mindössze annyit szögez le: a felkészülési idő tartamának megállapításánál nem kizárólag a jogalkalmazó hatóságok, hanem a jogi szabályozással érintett természetes és jogi személyek reális időszükségletét is figyelembe kell venni, amely mind a jogszabály áttanulmányozásához, mind az önkéntes jogkövetésre való felkészüléshez - pl. műszaki berendezések megvásárlásához, szervezési intézkedések megtételéhez - szükséges időt magában foglalja. Az viszont alkotmányjogi szempontból is elbírálható, ha valamely jogalkotó szerv - anélkül, hogy fontos és másként érvényre nem juttatható társadalmi érdek szorítaná erre - a jogszabályt a kihirdetés napján lépteti hatályba, s ekként nem csupán a minimális felkészülési időtől fosztja meg az érintetteket, de gyakorlatilag még a jogszabály előzetes megismerésének lehetőségétől is.” Kétségtelen, hogy a Korm. rendelet hatályba léptető rendelkezései nem biztosították a jogi személyek reális időszükségletét mind a jogszabály áttanulmányozásához, mind az önkéntes jogkövetésre való felkészüléshez - pl. műszaki berendezések megvásárlásához, szervezési intézkedések megtételéhez. A gazdasági társaságok működését meghatározó közgazdasági feltételrendszer hirtelen megváltoztatása jelentős károkat okozhat, amelyet a jogalkotónak legalább a kellő felkészülési idő biztosításával „illene, illetett volna” enyhítenie. Tény ugyanakkor, hogy itt az „illetett volna” elsősorban nem közjogi érv, de nem is mellőzhető körülmény. Az Alkotmánybíróság döntésének további megalapozásához és a jelen

indítványban foglalt – alkotmányellenességet bizonyító – érveink alátámasztására, kiegészítésként az alábbiakban bemutatunk néhány európai bírósági jogesetet. Szemelvények az Európai Bíróság joggyakorlatából a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és a bizalomvédelemre vonatkozóan

- **T-59/02. sz. ügy Archer Daniels Midland Co. kontra az Európai Közösségek Bizottsága**
Az Elsőfokú Bíróság először is emlékeztet arra, hogy az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt európai egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 7. cikkében megfogalmazott, a büntető jogszabályok visszaható hatályának tilalmára vonatkozó elv a közösségi jog egyik alapvető képezi, amelynek tiszteletben tartása a versenyjogi szabályok megsértése miatti bírság kiszabása során is kötelező, és hogy ezen elv megköveteli, hogy a kiszabott szankciók megfeleljenek a jogsértés elkövetése idején hatályban lévő szankcióknak (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 202. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-23/99. sz., LR AF kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1705. o.] 218-221. pontja, és a T-224/00. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-2597. o.] 39. pontja).

- **C-459/02. sz. ügy Willy Gerekens és az Association agricole pour la promotion de la commercialisation laitière Procola kontra Luxemburgi Nagyhercegség**
Bár a jogbiztonság elvével általában ellentétes az, hogy egy közösségi jogi aktus időbeli hatálya a közzétételét megelőző időponttól kezdődjék, ez kivételesen mégis lehetséges, ha az elérendő cél ezt követeli, és ha tiszteletben tartják az érdekelt jogos elvárásait (lásd a C-143/88. sz. és C-92/89. sz., Zuckerfabrik Süderdithmarschen és Zuckerfabrik Soest egyesített ügyekben 1991. február 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-415. o.] 49. pontját és a C-110/97. sz., Hollandia kontra Bizottság ügy 2001. november 22-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-8763. o.] 151. pontját).
(24) Hasonlóképpen: ha az elérendő cél azt követeli, és ha az érdekelt jogos elvárásait tiszteletben tartják, nem sérti a jogbiztonság elvét az, hogy egy nemzeti jogszabályt visszaható hatállyal kell alkalmazni.

A visszaható hatály tilalma

(79.) Ami a visszaható hatályt illeti, különbséget kell tenni közvetlen és közvetett visszaható hatály között.

(80.) A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint [A 98/78. sz. Racke-ügyben (EBHT 1979., 69. o.) és a 99/78. sz. Decker-ügyben 1979. január 25-én hozott ítéletek (EBHT 1979., 101. o.), valamint a 224/82. sz. Meiko-ügyben 1983. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1983., 2539. o.) 12. pontja.] valamely jogi aktus akkor bír közvetlen visszaható hatállyal, ha az időbeli hatály kezdete a kihirdetését megelőző időpontra esik. Az ilyen hatály alapvetően tilos. Mivel az eljárás tárgyát képező rendeletet 2001. május 8-án hirdették ki, de csak 2001. július 1-jétől lehetett alkalmazni, egyáltalán nem beszélhetünk tényleges visszaható hatályról.

A bizalomvédelem és a jogbiztonság

(86.) Ami a bizalomvédelmet és a jogbiztonságot illeti, mindenekelőtt e két elv egymáshoz való viszonyát kell megvizsgálni, és annak a kérdésnek kell utána járni, hogy ezek a vizsgálat önálló zsinórmértékül szolgálnak-e, amelyeket külön kell elemezni.

(87.) Az ítélkezési gyakorlatban van arra utalás, hogy a Bíróság a bizalomvédelem elvét a jogbiztonság elvéből vezeti le. [A C-63/93. sz., Duff és társai ügyben 1996. február 15-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-569. o.) 20. pontja.] Az e két elv közti különbség a legkönnyebben abban érhető tetten, hogy a jogbiztonság elve alapjául egy objektív elem szolgál, míg a bizalomvédelem elve szubjektív alapú.

(88.) A jogbiztonság elve azt a követelményt támasztja, hogy a jogszabályok világosak és pontosak legyenek, valamint szavatolja a közösségi jog hatálya alá tartozó tényállások és jogviszonyok előreláthatóságát. [Duff és társai ügyben hozott ítélet 20. pontja.] Az első nézőpont, a határozottság, nem játszik szerepet a jelen eljárásban. A második elem a döntő, azaz egy meghatározott jogi helyzet tartóssága.

(89.) Az állandóság ilyen formában történő védelme azonban nem jelenti a jog megváltoztathatatlanágát. Valamely jogi rendelkezés pusztán léte önmagában még nem elégséges, azaz önmagában még nem képezi bizalomvédelem alapját. A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a jogalkotó szabadsága miatt ugyanis a gazdasági szereplők joggal nem bízhatnak az olyan helyzet fennmaradásában, amelyet a közösségi intézmények mérlegelési jogkörük keretein belül módosíthatnak (A 245/81. sz. Edeka-ügyben 1982. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1982., 2745. o.) 27. pontja, a 52/81. sz. Faust-ügyben 1982. október 28-án hozott ítélet (EBHT 1982., 3745. o.) 27. pontja, a 424/85. és 425/85. sz., Frico és társai egyesített ügyekben 1987. június 17-én hozott ítélet (EBHT 1987.,

2755. o.) 33. pontja, a C-350/88. sz., Delacre kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-395. o.) 33. pontja, a C-258/90. és C-259/90. sz., Pesqueras De Bermeo és Naviera Laida kontra Bizottság egyesített ügyekben 1992. május 7-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-2901. o.) 34. pontja és a C-104/97. P. sz., Atlanta és társai kontra Bizottság és Tanács ügyben 1999. október 14-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-6983. o.) 52. pontja.).

(90.) *A bizalomvédelem elve három előfeltételt foglal magában.* Először is objektív szempontból szükség van arra, hogy a Közösség olyan helyzetet teremtsen, amely bizalomvédelem alapjául szolgálhat (A C-177/90. sz. Kühn-ügyben 1992. január 10-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-35. o.) 14. pontja, a fenti 23. lábjegyzetben hivatkozott Duff és társai ügyben hozott ítélet 20. pontja, a C-22/94. sz., Irish Farmers Association és társai ügyben 1997. április 15-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-1809. o.) 19. és azt követő pontjai és a C-375/96. sz. Zaninotto-ügyben 1998. október 29-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-6629. o.) 50. pontja.). A bizalomvédelem akár megalapozott elvárás is lehet, amelyet egy közösségi szerv keltett (Irish Farmers Association és társai ügyben hozott ítélet 25. pontja.).

(97.) Ha a piaci szereplők bizalomvédelmét elfogadjuk, akkor szükséges egy második előfeltétel is: lehettek-e az érintetteknek elvárásai? E tekintetben az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően figyelemmel kell lenni azon elvárásokra, amelyekkel az érintett gazdasági ágazathoz tartozó vállalkozás bírhat. Itt objektív zsinórmértéket kell alapul venni. Tehát nem az a **döntő**, hogy a jelen eljárásban a Di Lenardo és a Dilexport bizonyos elvárásokkal bírtak-e, hanem az, **hogyan a „körültekintő és megfontolt gazdasági szereplőnek” mit kellett volna előre látnia, azaz mivel számolhatott az ilyen – szabványos – gazdasági szereplő.** Ugyanakkor a Di Lenardo és a Dilexport nem számolhattak azzal, hogy a jogi helyzet változatlan marad.

(98.) Mivel a bizalomvédelem elvének sem az első, sem a második feltétele nem teljesült, a továbbiakban nem kell vizsgálni a harmadik feltételt, nevezetesen, hogy a közösségi érdek az egyéni érdekhez viszonyítva túlsúlyba kerül-e.

Az alkotmánybírósági döntés meghozatalához járulékos segítséget jelenthet a vitatott szabályozással kapcsolatos, máig változatlan jogalkalmazói gyakorlat bemutatása is. A Korm. rendelet hatályba lépése előtti állapot alapján a hatóságok és a mi jogértelmezésünk szerint is csak a 2011. január 1-jét követően kihelyezett reklámeszközök estek tilalom alá. **Ezzel kapcsolatban jelen indítványhoz újból mellékelem egy konkrét ügyben született végzések** (a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal végzései) **másolatait**, amelyeknél – bár nem kimondva –, de elismerték a korábban kihelyezett eszközök jogszerűségét. A hatósági döntés is arra világít rá, hogy a **Korm. rendelet megalkotója jelentősen túllépett a Kktv. 48. § (3) bekezdés a) pont 31. alpontjában foglalt jogalkotási felhatalmazáson.** A Jat. 5. § (1)-(3) bek. szerint a jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyát és kereteit. A szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogintézmények, jogok és kötelezettségek alapvető szabályainak megállapítására, a jogszabály egészének végrehajtására, valamint olyan tárgykör szabályozására, amit a felhatalmazást adó jogszabály nem szabályoz, nem lehet felhatalmazást adni. **E szabályok (alkotmányos jelentőségüknél fogva) Korm. rendeletben történő megszegése – álláspontom szerint – szintén az Alaptörvény jogállamisági klauzuláját és ezen keresztül a jobbiztonságot sértik.**

Így a Korm. rendelet kifogásolt szabályai egy régóta jogszerű állapot szinte rögtöni jogellenessé tételével, a kellő felkészülési idő biztosításának hiányával és a törvényben foglalt jogalkotási felhatalmazás kereteinek jelentős, önkényes túllépésével az Alaptörvény idézett rendelkezését sértik. Miután pedig ez a helyzet fennáll, az azóta eltelt idő nem orvosolja, hanem eszkalálja, súlyosbítja a kezdet kezdetén történt jogi hibát. Az alkotmánybírósági eljárás kért soronkívülségét az alapozza meg, hogy naponta „termel” tetemes anyagi és más veszteséget a fennálló, közjogilag hibás szabály. Ugyanez a fő érv a visszamenőleges hatállyal kért megsemmisítésre nézve is, mert annál kevesebb nem nyújt semmiféle reparációt az érdekeltnek.

A Megbízóm nevében is tisztelettel várom és köszönöm a T. Alkotmánybíróság döntését.

Az ügyrendnek megfelelő megbízói adatvédelmi nyilatkozat ebben az esetben pozitív.

Budapest, 2012. február 23. Tisztelettel:

[Redacted Signature] *Konrád György ügyvéd*

Az [redacted] r [redacted] személyes érintettségét, jogsérelmét
megalapozó körülmények

Az [redacted] [redacted] [redacted] (továbbiakban: [redacted]) 1989-ben alakult, 1 milliárd forintos alaptőkével működő gazdasági társaság, 40%-ban tulajdonosa a spanyol illetőségű [redacted], kisebb tulajdonosai magánszemélyek.

Az [redacted] és a részben érdekeltségébe tartozó gazdasági társaságok a közutak mellett található közvilágítási-, és villanyoszlopokon helyeznek el reklámeszközöket a Magyar Köztársaság területén, melyeket bérbeadás útján hasznosítanak. Az eszközökön általában gazdasági reklám kerül elhelyezésre, amely a reklámozott eléréséhez szükséges útbaigazítást tartalmaz általában nyíl és távolság megjelöléssel. Az eszközöket a választások alkalmával politikai kampányokra is alkalmazzák, melyben a pártatlanság elvei alapján jár el a társaság.

Az utak melletti közvilágítási-, és villanyoszlopok tulajdonosai áramszolgáltató cégek (ezek tulajdonosai az [redacted] stb.) Az [redacted] és a részben érdekeltségébe tartozó gazdasági társaságok ezen áramszolgáltatókkal kötöttek hosszútávú szerződéseket a közvilágítási-, és villanyoszlopok több évre szóló reklámcélú használatára. Természetesen az ügyben az [redacted] kívül egyéb gazdasági társaságok is érintettek [redacted] de ők, jelen eljárásban közvetlenül nem vesznek részt.

A társaság alapítása óta eltelt 21 év alatt, közlekedésbiztonsági probléma nem merült fel a kihelyezett eszközökkel kapcsolatban, hiszen ezek a közlekedést elősegítő, irányító, tájékoztató információkat tartalmaznak.

Az utak mellett a földön természetesen egyéb – konkurens gazdasági társaságok tulajdonában álló - reklámeszközök is találhatóak, melyekre nem vonatkozik a közúti törvény módosításában bevezetett tilalom.

Konkrét joghátrányok:

- A társaság 16.67%-os tulajdonosa a **Budapesti Elektromos Művek Nyrt.** a bonyodalmakat nem vállalva 2010. év végén névértéken eladta a korábban ennek sokszorosát jövedelmező tulajdonrészét.
- A társaság eszközeinek száma, tekintettel arra, hogy a jogszabály új eszköz kihelyezést kimondó rendelkezése miatt új eszközöket nem tudunk kihelyezni, 10600 db-ról 6800-ra csökkent a jogszabály hatálybalépése óta eltelt 14 hónap alatt.
- Az eszközök számának csökkenése miatt, bevételi adatokat tekintve, a 2010-ben - az érintett tevékenységgel - elért 2.8 mrd. forinttal szemben 2012-ben 1.2 mrd forint várható. (optimista számítások szerint)
- Sok ügyfelünk kizárólag azért mondta föl, vagy nem hosszabbította meg a szerződését, mert kétsége volt az eszközök jogszerűsége kérdésében. A megmaradó ügyfelek esetén pedig sok esetben szerződésmódosításban kellett további garanciát vállalnia a társaságnak az ügyfél felé a közúti törvény módosítására tekintettel.
- A települési önkormányzatok sok esetben nem adnak - a jogszabály hatályba lépése előtt kihelyezett - eszközeinkre közterület-használati engedélyeket, annak ellenére, hogy hosszú évek óta mindig szerződtek velünk, és a fizetési kötelezettségeinket mindig pontosan teljesítettük.

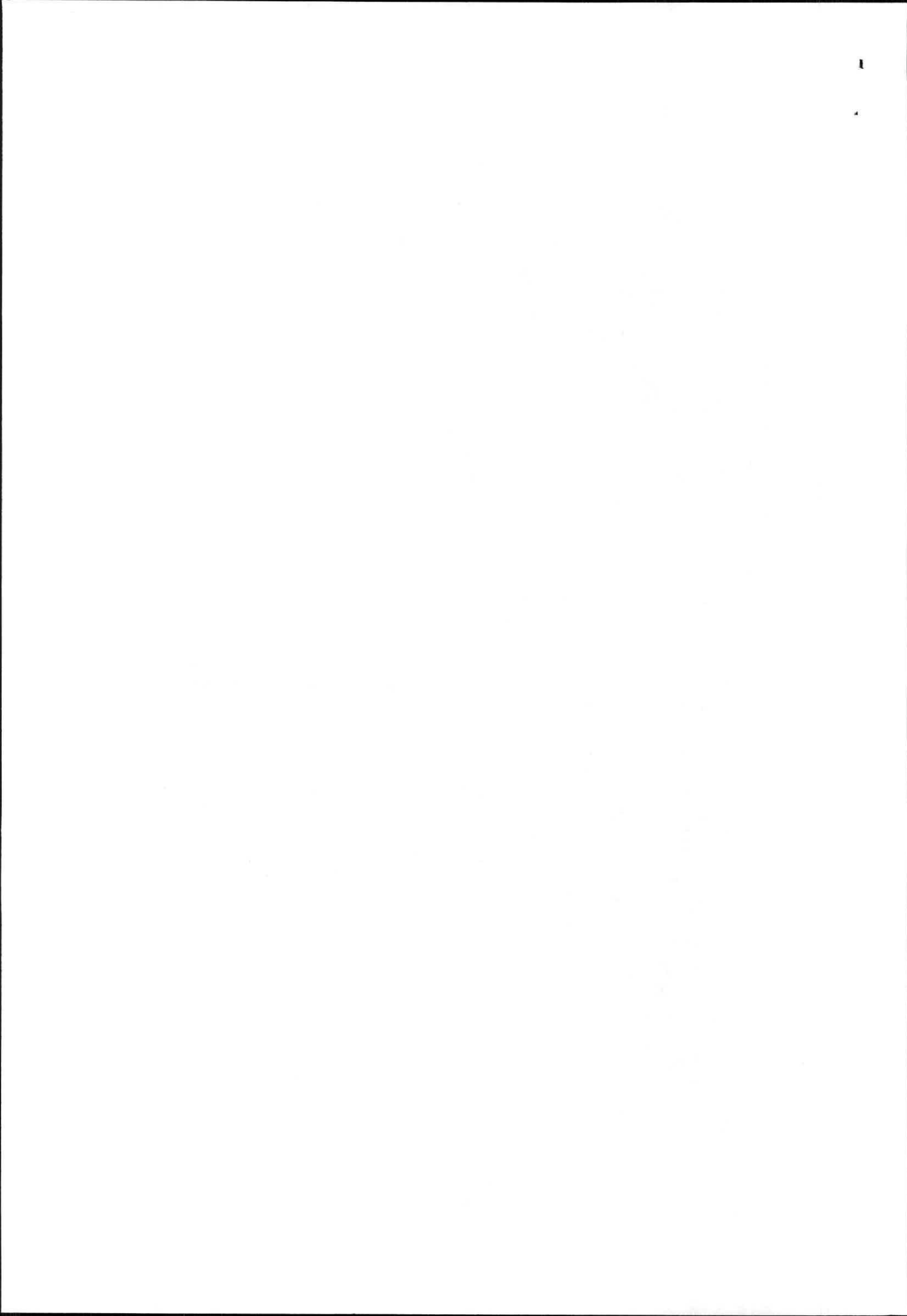
Ügyszám:

10/2495-0/2012.

Érkezett:

2012 MARC 01

Melléklet:

- **Békéscsaba** városa önhatalmúlag leszedte az eszközeinket, annak ellenére, hogy a jogorvoslati kérelmünk eredményeként a Kúria felfüggesztette az eszközök leszedésének végrehajtását.
- **Debrecen Megyei Jogú Város** közigazgatási eljárást indított az eszközeink eltávolítása ügyében.
- Az [REDACTED] (-t képviselő gazdasági társaság) felmondta a **Bács-Kiskun, Csongrád, és Békés megyékre, illetve Pest megye egy részére fennálló 2017. évig hatályos szerződésünket, a közúti törvényre hivatkozással.**
- **Dolgozóink létszámát** a tevékenység szűkülésére tekintettel nagyságrendileg **35%-al** voltunk kénytelenek **csökkenteni**, de tudomásunk szerint több érintett cég **50 %-os**, illetve ezt meghaladó létszámleépítést hajtott végre.

A Tisztelt Alkotmánybíróság felhívásra mindazt a tetemes dokumentációt másolatban is becsatoljuk, amelyekre konkrétan is utal a jelen összeállítás.

Budapest, 2012. február 29.

